

Ossiannilsson, F. 1978, 1981, 1983. The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Fennoscandia and Denmark. Part 1, 2, 3. – Fauna Entomologica Scandinavica. Scandinavian Press LTD, Klampenborg, Danmark.

Ribaut, H. 1934. Nouveaux Delphacides (Homoptera – Fulgoroidea). – Bull. Soc. Hist. Nat. Toulouse 66: 281-381.

Ribaut, H. 1936. Homoptères Auchenochynques (I. Typhlocybidae). – Faune de France 31, Paris.

Teishkin, D.Y. 1998. Acoustic signals and morphological characters of leafhoppers from *Aphrodes bicinctus* group from central European Russia. – Zool. Zh. 77(6):669-676. (På ryska).

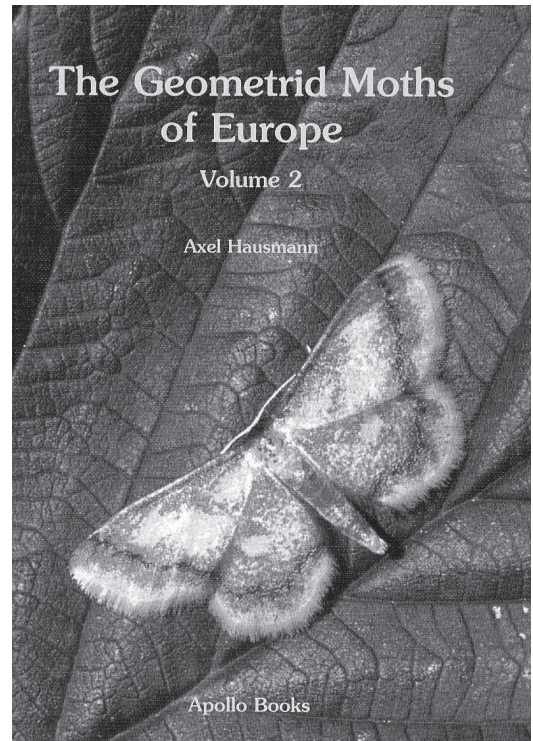
Tredje volymen av europeiska mätare är här!

Hausman, A. 2004. The Geometrid Moths of Europe. Volume 2. – Apollo Books, Kirkeby Sand 19, DK-5771 Stenstrup, Danmark. 600 sidor. Format 24 x 17 cm. Bunden. ISBN 87-88757-37-4. Pris 960 DKR.

På förslag av Peder Skou, dansk förläggare av entomologisk litteratur, fjärilsamlare och själv specialist på mätare, har en serie om fem böcker, som behandlar europeiska Geometridae, börjat ges ut. Redan har två av volymerna recenserats i denna tidskrift (Vol. 1 i Ent. Tidskr. 123 (2002: 77) resp. Vol. 4 i Ent. Tidskr. 125 (2004): 199). Nu har den tredje volymen i serien kommit ut och man kan bara utbrista: Vilken imponerande produktionshastighet! Författaren Axel Hausmann är en av de ledande auktoriteterna på världens geometridfauna. Han är också en av de drivande bakom projektet och står som författare både till denna volym och till den första, som utkom 2001.

Låt mig med en gång konstatera, att vi framför oss har ett imponerande verk! Volymen behandlar en erkänt "besvärlig" grupp, underfamiljen Sterrhinae (lövmätare, gördelmätare samt några andra), som inbegriper en mängd mycket svårbestämda arter. Boken omfattar 196 europeiska arter och därtill nämns både asiatiska, afrikanska och nearktiska förväxlingsarter samt arter, som möjligen kan dyka upp inom europeiskt område inom en snar framtid.

Bokens uppläggning liknar volymen om malvärmarna (Vol. 4), vilket betyder att den allmänna inledningstexten är kortfattad; det mesta avhandlades i Vol. 1. Efter 'Preface', 'Abstract' och 'Acknowledgements' följer 'Introduction' med korta förklaringar på i boken förekommande data, metoder och nomenklatoriska utläggningar. 158

Den systematiska översikten av Sterrhinae röjer en i vissa stycken fortfarande oklar fylogeni och även om boken är utomordentligt uttömmande, finns många oklarheter vad gäller både art-, underart- och tribusfrågor. Det förekommer mängder av plesiomorfier inom gruppen (särskilt inom släktet *Idaea*) och dessutom är många systematiska karaktärer polymorfa, varför författaren ofta måste tillgripa orden 'usually' och 'with exceptions'.

Artpresentationerna har följande underrubriker: 'Diagnosis', 'Male genitalia', 'Female ge-

nitalia', 'Distribution', 'Phenology', 'Biology', 'Habitat', 'Similar species' och 'Remarks'. Under 'Diagnosis' redovisas underarter och varieteter. Släkten, artgrupper och andra taxa över artnivå beskrivs kortfattat och koncis text kännetecknar hela framställningen, utom där en noggrannare utredning krävs. För varje art presenteras en fullständig lista av synonymer men även ej giltiga namn redovisas. Dokumentationen för varje giltigt och ogiltigt namn liksom för andra data som presenteras är imponerande stringent och understyks av den digra litteraturlistan, som innehåller inte mindre än ca 950 referenser på 38 sidor.

Förutom att utförligt hjälpa användaren att nå rätt bestämning av arterna i texten, följs många kritiska grupper av svart-vita fotografier, där viktiga kännetecken indikerats med tunna streck. Under 'Similar species' får läsaren dessutom en kort översikt över de arter, som kan förväxlas med den aktuella. På 24 färgplanscher av mycket god kvalitet avbildas samtliga arter och här har författaren inte nöjt sig med ett eller ett par typiska djur. Istället radas ofta ett dussin eller fler exemplar upp, vilket på ett förträffligt sätt visar variationen för mängder av arter. För att särskilt markera ett taxas särdrag, beledsagas framställningen av svart-vita fotografier av larver, teckningar av vingribbor och SEM-bilder av fjärlarnas ben och antenner, i detta sammanhang viktiga attribut för att systematisera de ingående arterna. Genitalier för både hane och hona åskådliggörs för samtliga arter. Även här finns vissa variationer, som författaren ibland låter stå öppna för läsarens tolkning, men hans egen åsikt underbyggs av en välformulerad argumentation.

Utbredningen visas i kartor för samtliga arter i anslutning till texten. Även här imponeras man som läsare. Fler än 50000 fyndlokaler av över 300000 exemplar har plottats in på 196 kartor, där varje lokal är en prick, så gott som samtliga sådana inneslutna i en gråstrerad, hypotetisk utbredningsarea. Underarter, vikarierande arter eller andra relevanta taxa har markerats med andra symboler för att visa allopatrisk förekomst. Madeira och Kanarieöarna är inte med på kartorna men nämns i texten i förekommande fall. Ett nedslående faktum är, att rika torrmarker, till vilka många av de behandlade arterna hör, starkt går tillbaka, framför allt i Mellaneu-

ropa. På många kartor finns tyvärr alltför många ofyllda ringar, indikerande lokaler från vilken en art sannolikt har försvunnit.

I volymen finns beskrivningar av tre nya arter och tre underarter. Dessutom har 12 taxa höjts till artnivå, medan 13 har sänkts till underart. Vidare finns 69 nya synonymer redovisade. Utöver detta redogörs för 28 lectotyper och 7 neotyper, m.m. Även om vi i Sverige bara har funnit 40 av de behandlade arterna är boken en guldgruva för den som är intresserad av mätare. Åtskilliga kandidater väntar på upptäckt här i landet om den nuvarande klimatförändringen fortsätter.

Manuskript och korrektur förefaller ha granskats med stor noggrannhet före publikationen. Endast ett fåtal, smärre fel har upptäckts, men det rör sig oftast om felstavningar, som inte påverkar sakinnehållet. På sid. 50 skrivs 'aedeagus' när 'valva' avses. Möjligen skulle man ha önskat, att man i denna "tegelsten" kunde ha berett större utrymme för 'Abstract', då översikten över alla nomenklatoriska förändringar och andra data är presenterade i en ganska svåröverskådlig textmassa. Vidare berör författaren i flera fall den prekära situationen för hotade arter, men detta döljs lätt i den faktaspäckade texten.

Dessa ytterst marginella anmärkningar är intet mot bokens övriga meriter. Nu bör samtliga kända europeiska arter inom Sterrhinae kunna bestämmas. Vidare hänvisas till sajter på Internet, där ytterligare fakta kan fås, framför allt om larverna. Boken har även andra förtjänster som bör nämnas. Hausmann tar liksom i Vol. 1 upp den bisarra situationen, att arter beläggs med insamlingsförbud medan andra större hot negligeras. Det kan inte bättre sägas än såsom i slutraden av 'Preface': "Let us hope, that exploration of global species inventories is no longer obstructed by the nonsense of national and international legislation, which forbids collecting and thus promotes ignorance about nature and ecosystems!"

Trots ett ganska högt pris är det med stor glädje anmälaren kan rekommendera alla intresserade att skaffa denna eminenta bok. När serien inom några få år är komplett, har vi över Europas mätare ett bestämningsverk, som kommer att vara standard för decennier.

Bengt Å. Bengtsson